

Csak a betegek nem választhatnak

Méregdrága bioélelmiszerek

Sokba kerül az egészséges életmód, a hagyományos élelmiszerek árának három-négyszeresét kell kifizetnie annak, aki csak biotermékeket eszik. Egy napi bevásárlás egy személyre 600-1000 forint helyett akár 4000 forint is lehet.

Négy alapvető élelmiszer árát alapul véve az derül ki, hogy legalább háromszor kerülnek többbe azok a termékek, amelyek nem tartalmaznak tartósítószerket és színezőket, valamint koleszterint. Ezt a luxust azonban csak a gazdagok engedhetik meg maguknak és kénytelen-kelletlen fizetnek a betegek.

Míg a leghétköznapiabb fehér kenyér kilóját akár száz forint alatt is beszerezhetjük, a teljes őrlésű mindennapi betevő ára háromszáznál kezdődik. Diabetikus kenyér esetében pedig négyszeres a szorzó – mondta Varga László, a Diabet Trade Kft. ügyvezető igazgatója saját találmányával kapcsolatban, amely világszabadalom is egyben. A cukorbetegeknek viszont

Ma már az összes élelmiszernek megvan a biomegfelelője

Fotó: Tésik Attila

nincs más választásuk, csak ezt ehetik. Mi okozza ezt az árkülönbözetet? Varga László – aki a Bajor Pékség vezetője is – elmagyarázta, hogy a teljes őrlésű lisztből készült kenyereknél drágább az alapanyag, a diabeti-

kusét például Indiából hozzák, hosszabb ideig tart a termék elkészítése, sütése.

De nemcsak a kenyér kerül szinte megfizethetetlenül sokba, hanem minden egyéb biotermék: hiszen ma már az összes élelmiszernek megvan a biomegfelelője. A hagyományos napraforgóolajat például már 250 forintért meg lehet vásárolni, míg a hidegen sajtolt, koleszterinmentes bioolaj minimum 400-450 forintba kerül. De ezer forintot is elkérhetnek egy különlegesebb márkáért. Piros Magdolna, a Bio-csemege üzletvezetője szerint a kinek nincs elég pénze, de egészségesen szeretne táplálkozni, csak néhány bioterméket vásárol, és azok közül is az olcsóbbakat. Például van olyan bioliszt, amelyiknek kilója mindössze száz forint. Igaz, egy liter bio tej ára eléri a 380-400 forintot.

Van, aki nem kedvtelésből vásárol biotermékeket – mondta Ba-

lász Ágnes, a Táplálékcentrum vezetője. Mivel tizenhat éves lánya lisztérzékeny, átérzi azon családok helyzetét, amelyek kénytelenek horrorális összegeket költeni az egészséges táplálkozásra. Egy beteg havi ételmezése 70-80 ezer forintba is belekerülhet. Tíz deka lisztérzékenyeknek gyártott napolyi 618, egy kicsi mirelit pizza 1800 forint.

F. K.

BIOMUSTÁR, NÁDCUKOR

A biocitromlé az egyik internetes webáruházban 555, a biojoghurt 125, a zabpehely 410, a müzli 900, a nádcukor 415 forintba kerül. De vásárolhatunk biomustárt és biomajonézt is közel ezer forintért. A biotermék az élet minden területére beférkőzik, a csecsemők számára például biopelenkát árulnak méret szerinti bontásban, szintén a hagyományos termék árának négyszereséért.

	hagyományos	bio
kenyér (kg)	99	420
étolaj (l)	250	450
tej (l)	98	380
alma (kg)	170	700
összesen	617	1950

Forrás: DM-gyűjtés DM-grafika

Az tartja fenn, amire egykor senki sem gondolt: a kinézete

Racka nélkül nem pusztá a dél-alföldi pusztá

Emblematikus figurája a magyar pusztának a rackajuh. Pödrött-egyenes szarvával, göndörödő gyapjával kitűnő turistacsalogató. Státusa furcsa: haszonállatnak – különösebb haszon híján – alig-alig nevezhető. Hobb állatnak mégsem hobb állat, bár legtöbbször hobb állat tartják.

– Rackából még senki nem gazdagodott meg, igaz, el sem szegényedett tőle. Annyi szaporulata nincs, mint a merinónak, annyi tejet nem ad, mint az, annyi húst ugyancsak nem, ami gazdaságossá tenné tartását.

Rackázni romantikus

Viszont költeni sem kell rá – beszéli Lévai Gyula bordányi gazdálkodó, aki tanyai vendéglátást szeretne megvalósítani birtokán, ahhoz tartja a rackát. Sok év óta dédelgeti tervét – még nem valósította meg ugyan, de rackanyája azóta is van. Ő maga is romantikus dolognak minősíti a rackázást. Egyébként gyapja sem a mai igényeknek megfelelő a rackának – ha egyáltalán van igény ma bármely birka gyapjára; senki nem akar jurtanemezt készíteni belőle, mint az ősmagyarok. Az tartja meg a XXI. században is a rackát, ami annak idején valószínűleg a legkevésbé számított: a kinézete.

Azt mondják, ősmagyar háziállatfajta. Valóban? Kutatók szerint több ezer éve jelen van a Kárpát-medencében, nem csoda: előtűntek is éltek itt nomád pásztornépek, melyek számára nélkülözhetetlen volt e tényleg „pusztai” birka, mely akár a hó tetején is lelik.

Évezredek óta él itt

Igaz, ha találtak is itt a honfoglalók rackát, attól még ők is hozhattak be magukkal: „nemzetközi” állat lehetett a keletről érkező, hasonló kultúrkörbe tartozó, egymást követő, egymással harcoló, egymásba olvadó pásztornépek számára. Éppúgy, mint több száz év múlva, az ipari társadalmakban a merinó.

– A szegedi pusztában alapvető tevékenység volt az állattartás, még mielőtt a tanyásodás elkezdődött volna. Akkor volt itt a legtöbb racka – mondja Tóth Antal, az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark néprajzos munkatársa. Azt a kort idézi az emlékpark jó felszázát számláló rackanyája, amelyet minden látogató megcsodál.

Ugyanígy idegenforgalmi látványosságnak számítnak a megye keleti határára, a Körös-Maros

A pödrött szarvú racka nélkül elképzelhetetlen az Alföld

Fotó: MTI

Nemzeti Park kardoskúti bemutatóközpontjában élő rackák.

Terjed is, nem is

Tajti László, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálat-vezetője kisebb, tízes nagyságrendű nyáját tart, családi hasznosításra. – De főleg hobbiból – mondja. Az irodai munka után igazi kikapcsolódást jelent számára a nap végén egy-két órát legeltetni őket.

Terjed-e a rackatartás, vagy épp szorul vissza? Is-is. Régebben élt errefelé egy ember, Szamaras

Lászlónak nevezte magát, neki volt egy hatalmas, több száz darabos nyája. Ma már se Szamaras László, se hatalmas nyája. Viszont alig akad falu a dél-alföldi régióban, ahol ne lenne

egy-két legelésző racka a házaknál. Észérvek ugyan nem indokolják tartását – de szegények lennének nélküle.

F. CS.

ŐSI KULTÚRFAJTA

Ígénytelensége miatt sokan a vadon élő állatokhoz hasonlítják a rackát – holott igazi kultúrfajta, csak épp nem a mostani, hanem a több ezer évvel ezelőtti körülményekhez tenyésztették ki. Kultúrmivoltát jelzi: míg a házijuh vad alakjai „csigás” szarvúak, a racka szarva pödrött és egyenes. A nyáját annak idején farkasok veszélyeztették, s a pásztorok tudatosan tenyésztették tovább a mutáció következményeként csigás helyett egyenes-pödrött szarvat növesztő állatokat. Az ilyen szarvú juh akár halálos sérülést is tud okozni.

A folyondárnak nem!

Kertszomszédunk volt Gyula bácsi, Isten nyugosztalja szegényt. Múltjához a virtigli kertészkedés is hozzá tartozott, és szakismereiteiből bőven juttatott nekünk is. Mivel a mi kertünkben a gazok mellett jegyzetek, tárcák, novellák, színdarabok, regények, mindenféle hiábavaló könyvek is teremnek, két idevágó mondatát idézném most. Az egyik: halálom előtt mindenkinek megbocsátok, de a folyondárnak nem! A másik: magyar ember előbb cselekszik, azután gondolkodik. Kajla fejében egybekapcsolódik a kettő.

Egy hibát azonban ő is vétett. Kertjének előző tulajdonosa salakból olyan peronfélélt rakott kerítése elé, vicceltem is vele eleget. Itt a kisvasút is megáll majd? Jött ő, a kertész, kiszedte a mihaszna salakot, és meggyfákat ültetett oda. Egy darabig teremtek a fák, aztán beléjük ütött a nyavalya, még mielőtt a monília dívatba jött volna. Ezt csak azért mondom, hogy a kisvasútra tereljem a szót. A madzagvasútra.

Naponkénti használója voltam másfél esztendeig. Amikor megakarták szüntetni, a legilletékesebbet kezdtem hergelni. Megszüntetni könnyű, csak határozat kell rá, de meghagyni üdvösebb. Akkor már leginkább úgy működött, hogy korán reggel indult egy óriáskigyó-szerelvény Pusztamérgesre is, Ásotthalomra is, és ugyanakkor elkezdett befelé mászni, állni, várni – állítólag ebből rövidült a MÁV –, és ugyanez a páros fordult vissza, amikor a nap lenyugodni készült. Azt ajánlottam, óránként induljon egy sínbusz innen is, onnan is, aztán, ha beválik, akár félóránként is lehet. Mert aki be akar jönni, vagy ki akar menni, nem biztos, hogy teljes napot szán rá.

Koncepció volt azonban a megszüntetésére – „meggyilkolásnak” nevezte kedves kolléganőm, Csontos Magdolna –, el kellett tűnnie. Terjed a koncepció, kiírthatatlan, akár folyondár. És most jön Gyula bácsi második mondása: magyar ember előbb cselekszik, azután gondolkodik.

Könnyű nekem kiskerti folyondárok között tekergetnem a mondatokat, ide bizonyítékok kellenének. Azért kell megszüntetni, mert alig használja valaki. Amióta szerkesztőségünk kiköltözött a városból, kombinálni szoktam a biciklit a villamossal. Átszálllok a tujára ott, ahol legközelebb hagyhatom a drótszamarat. Visszajövet megint megnyergetem, és tekerek a kertbe.

A villamos is síneken jár, és túlélte néhány koncepciót, most mégis azt találták ki, sűrítik inkább a járatokat. Az lett belőle – lássatok csudát, emberek! –, hogy útja nagyobbik részét tömve teszi meg. Rájött a hivatalosan leginkább hibbantnak, ütődöttnak tartott kétlábú egyed, akivel a közvállalkozóknak leginkább csak baja szokott lenni, hogy gyorsabban ér célhoz, ha elkap egyet.

Ha én lennék a vasút, nem éppen füstös mozdony képében, kombinálván a madzagvasúti nagy pofont a villamos üdvössé válásával, a halálra ítélt szárnyvonalaknál is meggondolnám még egyszer, és óránkénti motorokat indítanék. Kísértetiesen hasonlít ugyan a megoldás a kutyaharapást szőrvél szisztémához, de egy gyászos jóslatot talán segít elűzni. Addig-addig karcúsodik a MÁV, amíg úgy nem jár, mint Toldi lova a szeméten. Az utolsó majd nem az ajtót zárja be, hazaviszi a félkarú sorompót. Emlékezzünk rá, Gyula bácsi a kiköpött magyar folyondárnak nem bocsátott meg.

H. D.